

РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ
РЕПУБЛИЧКИ ПЕДАГОШКИ ЗАВОД

Бања Лука, Милоша Обилића 39, Бања Лука, тел/факс: 051/430-110, 051/430-100 e-mail: pedagoski.zavod@rpz-rs.org <http://www.rpz-rs.org>; Приједор, Мајора М.Тепића 1, тел/факс: 052/233-580, e-mail: pedagoski.zavodpd@rpz-rs.org; Бијељина, Светог Саве 24, тел/факс: 055/210-678, 206-554, e-mail: pedagoski.zavodbn@rpz-rs.org; Добој, Краља Драгутина 14, тел/факс: 053/241-203, 206-510, e-mail: pedagoski.zavoddo@rpz-rs.org; Фоча, Цара Душана бб, тел/факс: 058/210-390, e-mail: pedagoski.zavodfo@rpz-rs.org

Број: 07/2.03/031.2.614- 77/12

Датум: 16.11. 2012. године

Инспектор-просвјетни
савјетник за: **РАЗРЕДНУ НАСТАВУ**
Име и презиме: **ГОРДАНА ПОПАДИЋ**

**АНАЛИЗА СТАЊА НАСТАВЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА
У ОДЈЕЉЕЊИМА РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ**

Циљ

Утврђивање и сагледавање постојећег стања наставе физичког васпитања у одјељењима разредне наставе основних школа на Регији Добој и Приједор, идентификовање проблема и потешкоћа, те предлагање мјера за отклањање недостатака и превазилажење потешкоћа.

Задачи

- Утврдити, на основу мишљења наставника разредне наставе, постоје ли услови за потпуну реализацију НПП физичког васпитања у одјељењима разредне наставе.
- Идентификовати програмске садржаје физичког васпитања за које постоје потешкоће у реализацији, као и разлоге за то, у одјељењима од 1. до 5. разреда.
- Идентификовати теме у оквиру којих постоје потешкоће у остварењу исхода учења, те разлоге и препреке за то.
- Сагледати постојећу ситуацију, у погледу кориштења простора, а приликом реализације програмских садржаја и остварења исхода учења у настави физичког васпитања.
- Утврдити услове у погледу опремљености школа справама, реквизитима и инструментима за мјерење, које наставници разредне наставе имају на располагању за ефикасну и квалитетну реализацију наставе физичког васпитања.
- Сагледати стање у настави физичког васпитања у погледу кориштења адекватне опреме од стране ученика и наставника.
- Испитати ставове и мишљења наставника разредне наставе у погледу увођења професора физичког васпитања у одјељења разредне наставе.

- Утврдити мишљење наставника разредне наставе о мјерама које треба предузети за ефикаснију и квалитетнију реализацију наставе физичког васпитања у разредној настави.

Узорак и вријеме провођења истраживања

Истраживањем су били обухваћени наставници из 35 основних школа са Регије Добој и 14 основних школа са Регије Приједор. У табели бр.1 дат је преглед школе са Регије Добој, а у табели бр.2 дат је преглед школе са Регије Приједор.

Табела бр. 1-Називи школа са Регије Добој

1.	ОШ“Д.Обрадовић“ Добој	13.	ОШ“Иво Андрић“Ђулићи	25.	ОШ“Шамац“ Шамац
2.	ОШ“Свети Сава“ Добој	14.	ОШ“С.Душанић“ Прибинић	26.	ОШ“Црквина“Црквина
3.	ОШ“Вук С.Караџић“ Добој	15.	ОШ“Д.Обрадовић“Блатница	27.	ОШ“Обудовац“ Обудовац
4.	ОШ“Озрен“ Пакленица Доња	16.	ОШ“Ј.станковић“Чечава	28.	ОШ“Т.Слатина“Т.Слатина
5.	ОШ“Ђ. Јакшић“ Подновље	17.	ОШ“П.Кочић“Угодновићи	29.	ОШ“А.Шантић“Вукосавље
6.	ОШ“П.Кочић“ Сјенина Ријека	18.	ОШ“Вук Караџић“Витковци	30.	ОШ“Свети Сава“Модрича
7.	ОШ“М. Ракић“ Руданка	19.	ОШ“Свети Сава“ Брод	31.	ОШ“Сутјеска“ Модрича
8.	ОШ“П.П.Његош“ Бољанић	20.	ОШ“Лијешће“ Лијешће	32.	ОШ“Д.Жабар“Д.Жабар
9.	ОШ“Р. Домановић“ Осјечани	21.	ОШ“Н.Тесла“ Дервента	33.	ОШ“В.Пелагић“Пелагићево
10.	ОШ“Д.Максимовић“ Станари	22.	ОШ“19.април“Дервента	34.	ОШ“Вук Караџић“ Петрово
11.	ОШ“Вук Караџић“ Теслић	23.	ОШ“Ђ.Панталовић“ Осиња	35.	ОШ“Свети Сава“Какмуж
12.	ОШ“П.П.Његош“Теслић	24.	ОШ“Т.Докић“Календеровци		

Табела бр. 1-Називи школа са Регије Приједор

1.	ОШ“Бранко Ћопић“Приједор	8.	ОШ“Јосиф Панчић“Козица
2.	ОШ„Петар Кочић“ Приједор	9.	ОШ“Д.Максимовић“ Оштра Лука
3.	ОШ„Доситеј Обрадовић“ Приједор	10.	ОШ“Јован Дучић“ Ламовита
4.	ОШ“ Д. Максимовић“ Приједор	11.	ОШ“Јован Цвијић“ Брезичани
5.	ОШ“Петар П.Његош“Буснови	12.	ОШ“Ћирило и Методије“Трнопоље
6.	ОШ“Младен Стојановић“Љубија	13.	ОШ“Вук Караџић“ Омарска
7.	ОШ“Бранко Радичевић“ Петрово	14.	ОШ“Козарац“ Козарац

Истраживањем је обухваћено 112 наставника, што је око 18,18% наставника разредне наставе на Регији Добој. На Регији Приједор је анкетирано 124 или 23,89% наставника разредне наставе. Узорак је углавном случајно одабран, а обухваћени су наставници анкетирани током једнодневних савјетовања у јуну и августу 2012.године, те приликом стручно-педагошког надзора и увида у рад наставника током 2. полугодишта 2011/12. године и 1. полугодишта 2012/13.године.

Методe

Током истраживања кориштена је метода анкетирања, посматрања, отворени интервју, те увида у педагошку документацију. Метода посматрања, отвореног интервјуа и увида у педагошку документацију, примјењене су током непосредних стручно-педагошких увида у рад наставника, те посјета часовима физичког васпитања у одјељењима разредне наставе основних школа са Регије Добој. Метода анкетирања је кориштена за наставнике са регије Приједор и 80 % анкетираних наставника са Регије Добој.

Инструменти

Приликом анкетирања кориштен је упитник „УПИТНИК ЗА НАСТАВНИКЕ РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ О НАСТАВИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА“ (ФВРН-12). Упитник се састоји од дијела који се односи на опште податке о наставницима (стручна спрема, године стажа, разред у којем реализује наставне садржаје), те дио који се односи на реализацију НПП и исхода учења, идентификовање потешкоћа у реализацији наставе, услова за извођење наставе, опремљеност справама, реквизитима и инструментима за мјерења. Дио упитника испитује однос према раду наставника и ученика, као и ставове наставника о укључивању професора физичког васпитања у

одјелења разредне наставе. Неки подаци, који се односе на материјално-техничке услове за извођење наставе физичког васпитања, преузети су из ГПРШ за 2012/13.годину основних школа добојске регије.

Структура анкетираних наставника

Статистичка обрада података била је у виду израчунавања фреквенције учесталости појединих испитиваних појава, те проценат заступљености одређених варијабли и параметара. Према стручној спреми наставника, анкетирано је 60,71% професора разредне наставе, 21,43% наставника разредне наставе са вишом и 17,9% наставника са средњом стручном спремом. Од укупног броја анкетираних наставника, 50% њих има до десет година радног искуства у просвјети, 24,10% до 20 година стажа, 17,86% до 30 година, те 18,8% наставника има до 40 година рада у настави. Што се тиче структуре анкетираних наставника на регији Приједор, нешто је већи број анкетираних професора разредне наставе, њих 88,71%, око 10 % наставника је са средњом и само 1 или 0,80% наставника са вишом стручном спремом. Подаци о томе у којим разредима наставници реализују наставне садржаје указују да су некако подједнако заступљени сви разреди од 2. до 5. Разреда.

Материјално-технички услови за наставу физичког васпитања

Према Уредби о педагошким стандардима и нормативима за основно образовање и васпитање („Службени гласник РС“ број 51/11, 19/12 77/12) школа са 18 одјелења има фискултурну салу за наставу физичког васпитања величине 30 м x 20 м x 7 м, са свим пратећим просторима. Према овом нормативу сва одјелења разредне и предметне наставе имају могућност да наставу физичког васпитања изводи у школској сали, уз услов да се настава за један број одјелења одвија у супротној смјени. Овом уредбом не нуде се могућа рјешења за кориштење школске сале у случајевима када школа има преко 30, 40, 50 и 60 одјелења. Уредбом су прописани нормативи дидактичке опреме и наставних средстава за извођење наставе по предметима и разредима. Побројане су основне справе, реквизити, инструменти за мјерење резултата, објекти (сала-већа и мања као оптимум, школско спортско иралиште, те кабинет за наставника ФВ¹⁾), као и остала средства (радно одијело за наставнике, дневник рада наставе ФВ, рачунар).

Према подацима из ГПРШ за 2012/13. годину са Регије Добој, 29 или 82,86 % централних школа имају школску салу за реализацију наставе физичког васпитања, која је употребљива. Имајући у виду да од ових 29 школа, њих 14 или 48,27% има преко 30 одјелења, јасно је да те школске сале нису доступне за ученике разредне наставе у оној мјери колико је потребно. У 17,24% школа које имају фискултурну салу има преко 50 или 60 одјелења разредне и предметне наставе, те у тим школама постоје реалне потребе за постојање бар још једне школске сале. Једна школа је евидентирала да има школску салу за коју се може рећи да је дјелимично употребљива за наставу. За 5 или 14,28% централних школа нема податка да ли имају или не школску салу. Од укупног броја подручних школа (113) само 3 или 2,65% школа су евидентирале да имају школске сале које су употребљиве за наставу физичког васпитања. У ГПРШ је евидентирано да 9 или 7,96% подручних школа нема школске сале (подаци за школе са општине Добој и Модрича), док за преко 89% подручних школа нису наведени подаци о постојању, па тиме и о употребљивости школских сала. Према подацима, који су прикупљени током увида у рад наставника, подручне петоразредне школе (највише је таквих) немају фискултурне сале. Са сигурношћу се може констатовати да у 90% подручних петоразредних школа часови се реализују у учионицама у којима се изводи настава и других предмета, као и у школским двориштима која нису уређена као спортски терени.

Стање постојећих фискултурних сала, углавном централних школа, као изузетно добро евидентно је у 6 или 17,14% школа, као добро у 2 или 5,71% школа, а као солидно у 7 или 20% школа.

1) Скраћеница ФВ ће се у дијеловима текста користити умијесто ријечи „физичко васпитање“

Лоше стање физкултурних сала је евидентирано у 10 или 28,57% централних школа. Минималну опремљеност физкултурних сала, према подацима из школа, има 8 или 22,85% школа.

Постојеће физкултурне сале у 24 или 68,57% централних школа су слабо опремљене потребним реквизитима. За 9 или 25,71% школских сала школе су навеле да су солидно опремљене потребним реквизитима за реализацију наставе физичког васпитања. Основна школа у Пелагићевој је једина навела да има добру опремљеност физкултурне сале, те да има потребне реквизите за наставу физичког васпитања. Солидна опремљеност физкултурних сала не значи и њену доступност и употребљивост од стране ученика из одјељења разредне наставе.

За ефикасну и квалитетну реализацију наставе физичког васпитања, наставници су најчешће наводили да имају врло мало потребних справа, реквизита и инструмената за мјерења. Чести одговори наставника су били: „ У школи имамо само лопту.“, „Често сами обезбјеђујемо неке од реквизита.“, „Немамо готово ништа за физичко васпитање.“. Од оног што ипак имају на располагању, наставници разредне наставе су навели да су то најчешће: струњаче, вијаче, лопте, чуњеви, обручи, штопераца, те много ријеђе: сто за стони тенис, фудбалске лопте, кошаркаше лопте, рукометна лопта, греда, козлић и инструменти за мјерење тјелесног развоја.

Организација и реализација наставе физичког васпитања

Настава физичког васпитања према Наставном плану и програму у одјељењима разредне наставе заступљена је, као наставни предмет, са по 3 часа седмично у другом, трећем и четвртном разреду, те 2 часа седмично у петом разреду. У 1. разреду програмски садржаји физичког васпитања реализују се у оквиру предметног подручја Ритмика, спорт, музика, те су према плану заступљени са 3 сата седмично. У односу на седмичну норму наставних часова одређеног разреда, физичко васпитање је заступљено са 15 % часова у другом, 13,63% часова у трећем, 13,04% часова у четвртном, те 8,33% часова у петом разреду. Годишњи фонд сати за реализацију наставе физичког васпитања је од 72 до 108 часова.

Организација наставе физичког васпитања се мијења зависно од простора извођења и услова за рад. Настава физичког васпитања се изводи на вањским теренима, школским игралиштима или полигонима, школским двориштима, учионицама које су намијењене и за остале наставне предмете, учионицама које су намијењене само за физичко васпитање, те школским салама уколико их школе имају и уколико су доступне за одјељења разредне наставе. Близу 50% (од 34 до 51 часа зависно од разреда) часова годишње у једном одјељењу се реализује у вријеме када није могуће изводити наставу на вањским теренима или школским игралиштима. Реално то су часови које би требало изводити у физкултурној сали, уз одговарајуће реквизите, справе и мјерне инструменте, како би исходи учења могли бити остварени од стране сваког ученика у складу са његовим могућностима и способностима.

Општа је процјена, на основу одговора наставника, да одјељења разредне наставе немају увијек могућности да користе постојеће физкултурне сале за реализацију наставних садржаја физичког васпитања. Школску салу, за наставу физичког васпитања, користи око 23 % анкетираних наставника разредне наставе. Процент реализованих часова током године тешко је утврдити, јер у неким школама наставници имају могућност реализације већег броја часова, јер је број одјељења у тим школама мањи, а и распоред одјељења разредне и предметне наставе у супротним смјенама то омогућава. У школама са великим бројем одјељења (преко 50 или 60 одјељења) школска сала је одјељењима разредне наставе мало или готово никако доступна. Само у неколико школа постоји распоред кориштења школске сале и за одјељења разредне наставе. Најчешће су могућности да током седмице или петнаестодневно, један час се реализује у школској сали. У неким школама постоји пракса извођења наставе ФВ у физкултурној сали за два одјељења разредне наставе истовремено.

Настава физичког васпитања, за одјељења разредне наставе, се реализује на спортском школском игралишту од 30 до 60% часова у току године, навело је око 45 % анкетираних наставника. Вањске терене наставници користе током јесењих и прољетних мјесеци, када то временске прилике дозвољавају. У зимском периоду настава физичког васпитања углавном се организује у учионицама које нису прилагођене, нити опремљене потребним реквизитима за реализацију наставних садржаја, а тиме и за остваривање очекиваних исхода учења. Неких 23% анкетираних

наставника је навело да се у учионици, у којој се реализује настава из осталих наставних предмета, реализује око 30 % часова физичког васпитања. У неколико школа на Регији Добој, најчешће у подручним петоразредним школама, постоје посебне учионице у којима се изводи настава физичког васпитања. У таквим учионицама је око 40% часова физичког васпитања реализовано током школске године. Опремљеност тих учионица потребним реквизитима је у већини случајева минимална, слаба или лоша.

С обзиром на услове за реализацију наставе физичког васпитања наставници разредне наставе углавном сматрају да им ти услови не омогућавају потпуну реализацију НПП ФВ. Преко 67 % наставника Регије Добој се изјаснило да им услови за реализацију наставе ФВ омогућују дјелимичну реализацију НПП, док је преко 88% наставника са Регије Приједор то потврдило. Око 17% анкетираних наставника са Регије Добој је потврдило да имају услове за потпуну реализацију НПП-а, а 8,87% наставника са Регије Приједор сложило се са овом тврдњом. Без одговора било је 14,29% наставника на Регији Добој, те 4,03% анкетираних наставника на Регији Приједор.

Анкетирани наставници су потврдили да постоје потешкоће у реализацији одређених наставних тема за физичко васпитање, а које су предвиђене НПП-ом. Најчешћи узрок за потешкоће у реализацији наставници наводе недостатак реквизита и непостојање школске сале или немогућност кориштења постојећих сала. За наставну тему „Вјежбе реквизитима“, 58% анкетираних наставника добојске регије и 81% наставника приједорске регије је навело да постоје потешкоће у реализацији садржаја ове теме. То значи да на 2,7 % часова годишње, у једном одјељењу разредне наставе, постоје потешкоће у реализацији предвиђених наставних садржаја. По 59% анкетираних наставника, добојске и приједорске регије, је навело да потешкоће постоје и у реализацији наставних тема „Вјежбе на тлу и вјежбе равнотеже, вјежбе на справа и тлу“. Овај податак указује на то да на 7% часова у другом, трећем и четвртном разреду, те 29% часова годишње у одјељењима петог разреда има проблема при реализацији предвиђених садржаја ових наставних тема. За наставну тему „Пузање, провлачење и пењање“ преко 40 % анкетираних наставника, са обје регије, изјаснило се да постоје потешкоће у реализацији наставних садржаја, што значи да на још 7 % часова долази до отежане реализације наставних садржаја у другом, трећем и четвртном разреду. Претпоставка је да садржаје ове наставне теме није било могуће реализовати у учионицама због хигијенско-здравствених разлога. Преко 45% наставника потврдило да потешкоће постоје и у реализацији садржаја наставне теме „Дизање, ношење и вишење“, што потврђује да 5,5 % часова годишњег фонда има потешкоћа током реализације. Потешкоће у реализацији програмских садржаја „Атлетике“ има 31% анкетираних наставника обје регије, док исти проценат наставника обје регије има потешкоће и приликом реализације програмских садржаја наставне теме „Мјерење тјелесног развоја и физичких способности“. Током године предвиђено је 6,4 до 9,7 % часова годишње за Мјерење тјелесног развоја и физичких способности. Ову наставну област, у складу са НПП-ом, врши 50% анкетираних наставника са обје регије, 40,7 % врши повремено мјерења, док је 10% наставника рекло да не врши мјерења физичких способности и развоја ученика. Разлози за не провођење предвиђених мјерења најчешће су због не постојања услова тј. не постојања адекватних инструмената за мјерење развоја и физичких способности. У неким школама мјерења се врше само за оно за шта постоје услови.

По 18 % анкетираних наставника је навело да имају потешкоће приликом реализације наставних тема “Народне игре, Ритмичке вјежбе, Ритмика и плесови“, али и наставне теме „Скакање и прескакање“. Интересантно је да ове области које требају бити заступљена са по 9 до 14% часова годишње представљају проблем за наставнике. Реализација наставних тема “Народне игре, Ритмичке вјежбе, Ритмика и плесови“ је отежана и због недостатка одговарајућег CD-а са народним играма. За наставну тему “Вучење и гурање“ преко 16% анкетираних има потешкоће при реализацији, док 14 % наставника тврди да потешкоће имају и у реализацији наставне теме „Бацање и хватање“.

Према наводима наставника највише потешкоћа имају у остварењу исхода учења за наставну тему „Вјежбе реквизитима“, што потврђује 36% анкетираних. Приближно 35 % наставника је евидентирало потешкоће у остварењу исхода за наставне теме „Вјежбе на тлу и вјежбе равнотеже, вјежбе на справа и тлу“. Исходе учења, изјаснило се преко 20 % наставника, теже је остварити и за наставне теме „Пузање, провлачење и пењање“ и „Дизање, ношење и вишење“. Анкетирани наставници, као најчешће узроке, за немогућност остварења исхода наставних тема, наводе

непостојање адекватних реквизита, неадекватан простор у којем се изводи настава, те преко 90% импровизације у реализацији наставних садржаја појединих области физичког васпитања.

Према прикупљеним подацима у одјељењима разредне наставе 38 % ученика увијек носи спортску опрему, радну одјећу-тренерке (врло ријетко шорц и мајицу као спортску опрему), 37 % ученика повремено има радну одјећу, док 12 % ученика не користи адекватну спортску опрему за наставу физичког васпитања. Када је у питању спорстка обућа, преко 59% ученика има патике за часове физичког васпитања, 30 % повремено, а 13 % ученика не носи спортску обућу на часовима физичког васпитања. Наставници инсистирају на кориштење адекватне опреме када се настава изводи у школској сали, док приликом извођења наставе на вањским теренима наставници нису досљедни на инсистирању за адекватном опремом. Основни разлог је не постојање одговарајућег простора за пресвлачење ученика, тј. непостојање свлачионица за ученике.

Кориштење адекватне опреме за наставу физичког васпитања наставници разредне наставе доводе у везу са садржајима наставних тема и услова за извођење наставе. Наставници разредне наставе, њих 32,63%, за часове физичког васпитања увијек користе адекватну опрему, у виду панталона и патика, те сматрају да тако дају примјер ученицима, а и извођење одређених вјежби је лакше и могуће. Повремено кориштење адекватне опреме, навело је 53% анкетираних наставника, док се 17,8% наставника разредне наставе изјаснило да не користи спортску опрему за часове физичког васпитања.

Наставу физичког васпитања могу и треба да изводе наставници разредне наставе изјаснило се 64 % наставника са добојске регије и 85% наставника са приједорске регије. Као основне аргументе наводе да су у току свог образовања оспособљени за извођење наставе физичког васпитања, да су компетентни за то, да познају најбоље ученике и њихове индивидуалне способности. Посебно наглашавају да наставу физичког васпитања наставници разредне наставе треба да изводе у првој тријади. Преузимање и извођење наставе физичког васпитања у одјељењима разредне наставе од стране наставника/професора физичког васпитања сматра потребним и могућим 21 % анкетираних наставника за обје регије. Наставници разредне наставе наводе да би било добро да професори физичког васпитања изводе наставу у одјељењима друге тријаде, а као један од разлога наводе растерећење наставника разредне наставе у погледу 40-часовне норме наставника.

Основне примједбе на реализацију наставе ФВ које наставници наводе односе се на недостатак реквизита и справа за реализацију неких од наставних тема, непостојање школских сала или немогућност кориштења истих. У појединим школама, наставници наводе, да према условима рада и степену опремљености тј. неопремљености потребним реквизитима, потпуна реализација наставних садржаја, а тиме и остварење исхода учења није могућа.

Рјешења за квалитетније извођење наставе ФВ анкетирани наставници виде у обезбјеђивању средства за опремање простора, опремању посебних учионицу за извођење физичког васпитања (тамо гдје не постоје услови кориштења школских сала), бољој сарадњи наставника разредне наставе и наставника физичког васпитања. Анкетирани наставници сматрају да је потребно одвојити дио средстава за едукацију наставника разредне наставе на тему: „ Како реализовати часове физичког васпитања у подручним школама без наставних средстава и помагала?“.

ЗАКЉУЧЦИ

- Истраживањем о реализацији наставе физичког васпитања у одјељењима разредне наставе обухваћено је преко 18% наставника добојске регије и преко 23% наставника приједорске регије.
- Према структури анкетираних наставника разредне наставе 75,42 % су са високом стручном спремом, 10,59% са вишом и 14% наставника разредне наставе је са средњом стручном спремом.
- Према година радног искуства у просвјети 55,08% анкетираних има до 10 година, 20,33% до 20 година, 12,71% наставника има до 30 година, те 16,5% наставника има до 40 година радног искуства у просвјети.
- Према подацима из ГПРШ за 2012/13.годину са Регије Добој, 29 или 82,86 централних школа имају школску салу за реализацију наставе физичког васпитања, која је

употребљива. Од укупног броја подручних школа (113) само 3 или 2,65% школа су евидентирале да имају школске сале које су употребљиве за наставу физичког васпитања. Имајући у виду да од 29 школа, њих 14 или 48,27% има преко 30 одјељења, јасно је да те школске сале нису доступне за ученике разредне наставе у оној мјери колико је потребно. У 17,24% школа које имају физкултурну салу има преко 50 или 60 одјељења разредне и предметне наставе, те у тим школама постоје реалне потребе за постојање бар још једне школске сале.

- Стање постојећих физкултурних сала централних школа као изузетно добро евидентно је у 6 или 17,14% школа, као добро у 2 или 5,71% школа, а као солидно у 7 или 20% школа. Лоше стање физкултурних сала је евидентирано у 10 или 28,57% централних школа. Минималну опремљеност физкултурних сала, према подацима из школа, има 8 или 22,85% централних школа.
- Постојање школске сале још увијек не значи да исту могу користити и ученици од 1. до 5.разреда. Мало је школа, које су створиле услове да ученици разредне наставе, дио часова реализују у школској сали. Близу 50% часова годишње у једном одјељењу се реализује у вријеме када није могуће изводити наставу на вањским теренима или школским игралиштима. Реално то су часови које би требало изводити у физкултурној сали, уз одговарајуће реквизите, справе и мјерне инструменте, како би исходи учења могли бити остварени од стране сваког ученика у складу са његовим могућностима и способностима.
- Опремљеност школа потребним реквизитима за наставу ФВ је лоша, уколико се има у виду број одјељења разредне и предметне наставе, те број постојећих и потребних реквизита. Од оног што ипак имају на располагању, наставници разредне наставе су навели да су то најчешће: струњаче, вијаче, лопте, чуљеви, обручи, штоперица, те много ријеђе: сто за стони тенис, фудбалске лопте, кошаркаше лопте, рукометна лопта, греда, козлић и инструменти за мјерење тјелесног развоја.
- Настава физичког васпитања према Наставном плану и програму у одјељењима разредне наставе заступљена је, као наставни предмет, са 3 часа седмично у другом, трећем и четвртном разреду и 2 часа у петом разреду, те 3 сата седмично у 1. разреду у оквиру предметног подручја Ритмика, спорт, музика. Настава физичког васпитања у одјељењима разредне наставе заступљена је са 8,33% (5.разред), око 13 % (3. и 4.разред) и 15% часова (2.разред) током наставне седмице у односу на укупно седмично оптерећење ученика разредне наставе.
- Настава физичког васпитања се изводи на вањским спортским теренима током повољних временских прилика, уколико школа има вањске терене. Током године могуће је реализовати око 50% часова ван школске сале или учионице.
- Само неколико школа на Регији Добој може да обезбиједи услове за повремено или веома ријетко за стално кориштење школске сале. Неколико школа има намјенске учионице, дјелимично опремљене, за извођење наставе физичког васпитања.
- Највише часова физичког васпитања се реализује у учионица у којима се изводи настава и других наставних предмета. Годишње око 47% часова физичког васпитања у једном одјељењу се изводи у учионицама, тј. у оним школама гдје школска сала није доступна ученицима разредне наставе због великог броја одјељења.
- Преко 67 % наставника добојске регије сматра да у школама не постоје услови за потпуну реализацију НПП физичког васпитања у одјељењима разредне наставе, а ту тврдњу је потврдило и 88 % анкетираних наставника приједорске регије.
- Анкетирани наставници су потврдили да постоје потешкоће у реализацији одређених наставних тема за физичко васпитање, а које су предвиђене НПП-ом. Најчешћи узрок за потешкоће у реализацији наставници наводе недостатак реквизита и непостојање школске сале или немогућност кориштења постојећих сала.
- За наставну тему „Вјежбе реквизитима“, 58% анкетираних наставника добојске регије и 81% наставника приједорске регије је навело да постоје потешкоће у реализацији садржаја ове теме. То значи да на 2,7 % часова годишње у одјељењима другог, трећег и четвртог разреда, постоје потешкоће у реализацији предвиђених наставних садржаја.

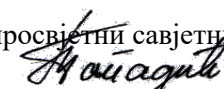
- По 59% анкетираних наставника, добојске и приједорске регије, је навело да потешкоће постоје и у реализацији наставних тема „Вјежбе на тлу и вјежбе равнотеже, вјежбе на справа и тлу“. Овај податак указује на то да на 7% часова у другом, трећем и четвртном разреду, те 29% часова годишње у одјељењима петог разреда има проблема при реализацији предвиђених садржаја ових наставних тема.
- Преко 45% наставника потврдило је да потешкоће постоје и у реализацији садржаја наставне теме „Дизање, ношење и вишење“, што потврђује да на 5,5 % часова годишњег фонда има потешкоћа током реализације.
- За наставну тему „Пузање, провлачење и пењање“ преко 40 % анкетираних наставника, са обје регије, изјаснило се да постоје потешкоће у реализацији наставних садржаја, што значи да на још 7,4% часова долази до отежане реализације наставних садржаја.
- Потешкоће у реализацији програмских садржаја „Атлетике“ има 31% анкетираних наставника обје регије, што указује на евидентне потешкоће при реализацији 19,44% часова у одјељењима петог разреда.
- Преко 30% наставника обје регије има потешкоће и приликом реализације програмских садржаја наставне теме „Мјерење тјелесног развоја и физичких способности“. Током школске године предвиђено је 6,4 до 9,7 % часова за Мјерење тјелесног развоја и физичких способности. Ову наставну област, у складу са НПП-ом, врши 50% анкетираних наставника са обје регије, 40,7 % врши повремено мјерења, док је 10% наставника рекло да не врши мјерења физичких способности и развоја ученика. Разлози за не провођење предвиђених мјерења најчешће су због не постојања услова тј. не постојања адекватних инструмената за мјерење развоја и физичких способности. У неким школама мјерења се врше само за оно за шта постоје услови.
- Према наводима наставника највише потешкоћа имају у остварењу исхода учења за наставну тему „Вјежбе реквизитима“, што потврђује 36% анкетираних. Приближно 35 % наставника је евидентирало потешкоће у остварењу исхода за наставне теме „Вјежбе на тлу и вјежбе равнотеже, вјежбе на справа и тлу“. Исоходе учења, преко 20 % наставника теже остварују и за наставне теме „Пузање, провлачење и пењање“ и „Дизање, ношење и вишење“. Анкетирани наставници, као најчешће узроке, за немогућност остварења исхода учења у оквиру појединих наставних тема, наводе непостојање адекватних реквизита, неадекватан простор у којем се изводи настава, те импровизацију у реализацији наставних садржаја појединих области физичког васпитања.
- Кориштење адекватне опреме за наставу физичког васпитања наставници разредне наставе доводе у везу са садржајима наставних тема и услова за извођење наставе. Наставници разредне наставе, њих 32,63%, за часове физичког васпитања увијек користе адекватну опрему, те сматрају да тако дају примјер ученицима. Повремено кориштење адекватне опреме, навело је 53% анкетираних наставника, док се 17,8% наставника разредне наставе изјаснило да не користи спортску опрему за часове физичког васпитања.
- Према прикупљеним подацима у одјељењима разредне наставе 38 % ученика увијек носи спортску опрему, радну одјећу-тренерке (врло ријетко шорц и мајицу као спортску опрему), 37 % ученика повремено, док 12 % ученика не користи адекватну спортску опрему за наставу физичког васпитања. Када је у питању спорстка обућа, преко 59% ученика има патике за часове физичког васпитања, 30 % повремено, а 13 % ученика не носи спортску обућу на часовима физичког васпитања. Наставници инсистирају на кориштење адекватне опреме када се настава изводи у школској сали, док приликом извођења наставе на вањским теренима, поготову у учионицама, наставници нису досљедни на инсистирању за адекватном опремом. Основни разлог је не постојање одговарајућег простора за пресвлачење ученика, тј. непостојање свлачионица за ученике.
- Према мишљењу 64% анкетираних наставника добојске регије и 85% наставника са приједорске регије наставу физичког васпитања могу и треба да изводе наставници разредне наставе. Као основне аргументе наводе да су у току свог образовања оспособљени за извођење наставе физичког васпитања, да су компетентни за то, да познају најбоље ученике и њихове индивидуалне способности. Посебно наглашавају да наставу физичког васпитања наставници разредне наставе треба да изводе у првој тријади.

- Преузимање и извођење наставе физичког васпитања у одјељењима разредне наставе од стране наставника/професора физичког васпитања сматра потребним и могућим 21 % анкетираних наставника за обје регије. Наставници разредне наставе наводе да би било добро да професори физичког васпитања изводе наставу у одјељењима друге тријаде (четврти и пети разред), а као један од разлога наводе растерећење наставника разредне наставе у погледу 40-часовне норме наставника.

ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ РАДА

- У наредном периоду потребно је у складу са Уредбом о педагошким стандардима и нормативима за основно образовање и васпитање приступити опремању школа за извођење наставе физичког васпитања узимајући у обзир и одјељења разредне наставе.
- Школе треба да сачине план набавке потребних реквизита за ефикасније и квалитетније извођење наставе физичког васпитања у одјељењима разредне наставе, те да у сарадњи са Министарством просвјете и културе РС започну са реализацијом плана.
- Потребно је извршити реконструкције и адаптације постојећих вањских терена за потребе наставе физичког васпитања.
- Испитати могућност обезбјеђивања намјенског простора за физичко васпитање у школама у којима је то неопходно. Предвидјети адаптацију и опремање намјенских простора за наставу физичког васпитања у школама које имају преко 30 одјељења, како би се могли реализовати програмски садржаји који захтијевају употребу одређених реквизита, справа и инструмента у адекватном простору.
- Инспектори-просвјетни савјетници за разредну наставу и физичко васпитање требало би да припреме текст упутства за реализацију наставних садржаја физичког васпитања, а тиме и остварење исхода учења, у условима када се настава изводи у неадекватним просторима.
- Планирати и реализовати одговарајућа предавања за наставника разредне наставе, током групног савјетодавно-инструктивног рада просвјетних савјетника за разредну наставу, на тему: „Планирање, програмирање и реализација наставе физичког васпитања у условима када школе немају фискултурне сале за физичко васпитање“.
- Испитати могућности, предности и недостатке, извођења наставе физичког васпитања у одјељењима разредне наставе од стране наставника/професора физичког васпитања. Увођење наставника/професора физичког васпитања евентуално планирати само у одјељења друге тријаде тј. четвртог и петог разреда.

Инспектор-просвјетни савјетник за РН:

Гордана Попадић